

Истраживачко друштво „Бабин нос“, Темска, Пирот
Институт за шумарство, Београд
Штампарија СБЕН, Ниш

ЕТНОБОТАНИКА ETHNOBOTANY

Друго саветовање о лековитом и самониклом јестивом биљу
Second conference about medicinal and wild-growing edible plants

Зборник резимеа
Book of abstracts

Пирот, Србија, 22 - 24. септембар 2023.
Pirot, Serbia, September 22 - 24. 2023.

Истраживачко друштво „Бабин нос“, Темска, Пирот

Институт за шумарство, Београд

Штампарија СВЕН, Ниш

ЕТНОБОТАНИКА
ETHNOBOTANY

Друго саветовање о лековитом и
самониклом јестивом биљу

Second conference about medicinal and
wild-growing edible plants

Зборник резимеа
Book of abstracts

Пирот, Србија, 22 - 24. септембар 2023.

Pirot, Serbia, September 22 - 24. 2023.

ETHNOBOTANIKA – ETHNOBOTANY
Зборник резимеа – Book of abstracts

Друго саветовање о лековитом и самониклом
јестивом биљу

Second conference about medicinal and wild-
growing edible plants

Пирот, Србија, 22 – 24. септембар 2023.
Pirot, Serbia, September, 22 – 24. 2023.

Уредници:
др Марија Марковић
Горан Николић
проф. др Весна Станков Јовановић

Editors:
dr Marija Marković
Goran Nikolić
prof. dr Vesna Stankov Jovanović

Податак о издавачима:
Истраживачко друштво „Бабин нос“, Темска, Пирот, Србија
Институт за шумарство, Београд, Србија
Штампарија „Свен“ Ниш, Србија

Published by:
Research association „Babin nos“, Temska, Pirot, Serbia
Institute of forestry, Belgrade, Serbia
Printing company „SVEN“, Niš, Serbia

Пирот, 2023.
Pirot, 2023.

Организатори:

Истраживачко друштво „Бабин нос“, Темска, Пирот

Институт за шумарство, Београд

Суорганизатор:

Основна школа „Свети Сава“, Пирот

Организациони одбор:

Др Марија Марковић, председник

Др Оливера Паповић, супервизор

Лазар Марковић, координатор пројекта

Стојан Панчић, координатор пројекта

Др Јелена Матејић

Др Наташа Јоковић

Др Соња Брауновић

Др Филип Јовановић

Др Светлана Тошић

Др Слободан Ђирић

Милица Павловић

Бојана Максимовић

Анђела Панчић

Никола Грујић

Зорица Андрејић

Мирослав Андрејић

Виден Димитров

Срећко Станојевић

Слободан Цветковић

Станко Модић

Програмски одбор:

Проф. др Весна Станков Јовановић, председник

Проф. др Данијела Костић

Проф. др Јелена Петровић

Проф. др Виолета Митић

Др Биљана Арсић

Марјан Ранчић, суорганизација програма

Научни одбор:

Др Љубинко Ракоњац, научни саветник, председник
Др Биљана Николић, научни саветник
Проф. др Бојан Златковић, редовни професор
Проф. др Драгољуб Миладиновић, редовни професор
Др Мирослав Николић, научни саветник
Др Небојша Менковић, научни саветник
Др Ана Марјановић Јеромела, научни саветник
Др Сретен Терзић, научни саветник
Проф. др Весна Лопичић, редовни професор
Проф. др Сава Врбничанин, редовни професор
Проф. др Перица Васиљевић, редовни професор
Проф. др Славиша Стаменковић, редовни професор
Проф. др Татјана Михајилов Крстев, редовни професор
Проф. др Весна Милтојевић, редовни професор
Др Дејан Пљевљакушић, виши научни сарадник
Др Нина Николић, виши научни сарадник
Др Горица Ђелић, ванредни професор
Др Милан Станковић, ванредни професор
Др Данијела Николић, ванредни професор
Др Мрђан Ђокић, ванредни професор
Др Биљана Арсић, виши научни сарадник
Др Милош Рајковић, научни сарадник

Издавачи:

Истраживачко друштво „Бабин нос“, Темска, Пирот
Институт за шумарство, Београд
Штампарија „Свен“, Ниш

За издаваче:

др Марија Марковић
др Љубинко Ракоњац
Владан Стојковић

Обрада рачунаром и дизајн:

Истраживачко друштво „Бабин нос“, Темска, Пирот
Институт за шумарство, Београд

Технички уредник:

др Биљана Николић

Припрема за штампу:

Ненад Богдановић

Лектура и коректура:

Горан Николић

Насловна страна:

Биљарица - лутка од кукурузне љуспе: др Оливера Паповић

Објављивање је финансирано из буџета Града Пирота.
Захваљујемо се сарадницима на подршци и помоћи.

Тираж: 100

ISBN 978-86-903786-1-6

CIP - Каталогизација у публикацији – Народна библиотека Србије, Београд

582.099(497.11)(048)

582-152.665(497.11)(048)

САВЕТОВАЊЕ о лековитом и самониклом јестивом биљу (12 ; 2023 ; Пирот)

Етноботаника : зборник резимеа / Друго саветовање о лековитом и самониклом јестивом биљу, Пирот, 22 - 24. септембар 2023. ; [уредници Марија Марковић, Горан Николић, Весна Станков Јовановић] = Ethnobotany : book of abstracts / Second conference about medicinal and wildgrowing edible plants, Pirot, September 22 - 24. 2023. ; [editors Marija Marković, Goran Nikolić, Vesna Stankov Jovanović] ; [организатори : Истраживачко друштво “Бабин нос“, Темска, Пирот [и] Институт за шумарство, Београд]. – Пирот : Истраживачко друштво “Бабин нос“, Темска = Pirot : Research associate “Babin nos“, Temska, ; Београд : Институт за шумарство = Belgrade : Institute of Forestry, 2023 (Ниш : Свен = Niš : Sven). - 91 стр. : илустр. ; 30 cm

Апстракти упоредо на срп. и енгл. језику. - Тираж 100.

ISBN 978-86-903786-1-6 (ИДБНТ)

а) Лековите биљке – Србија – Апстракти б) Самоникле биљке – Србија – Апстракти

COBISS.SR-ID 124657929

Хималајски балзам као део флоре Сиринићке жупе: опасност или добробит?

Милош Станојевић^{1,2}, Маја Траиловић², Мирослав Николић², Оливера Паповић¹,
Нина Николић^{2*}

¹Природно-математички факултет, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у
Косовској Митровици, Лоле Рибара 29, 38220 Косовска Митровица, Србија

²Институт за мултидисциплинарна истраживања, Универзитет у Београду, Кнеза
Вишеслава 1, 11030 Београд, Србија

*Аутор за кореспонденцију: Нина Николић, Универзитет у Београду – Институт за
мултидисциплинарна истраживања, Кнеза Вишеслава 1, 11030 Београд, Србија, тел.
0603120771, email: nina@imsi.bg.ac.rs

Кључне речи: инвазивна врста, хималајски балзам, традиционално еколошко
знање

Летња терофита *Impatiens glandulifera* Royle (хималајски балзам, фамилија Balsaminaceae) потиче из уског подножја западних Хималаја, где се традиционално користи као лековита. Изван свог исходишта већ скоро два века колонизује углавном минералним хранивима (посебно азотом и фосфором) богата низијска крајречна станишта, и сматра се проблематичним освајачем који доводи до смањења биљне разноврсности, поспешивања ерозије и успоравања разлагања органске материје. Ова врста већ је инвазивна у преко 30 држава света, а Европска Комисија прогласила ју је за једну од најопаснијих инвазивних врста биљака¹. У Србији, ова врста је још увек ретка и класификована је као „спорадично инвазивна“. Међутим, у изолованом планинском и природно олиготрофном станишту Сиринићке жупе (Косово и Метохија), атипичном за ову врсту, бројне и добро развијене састојине први пут смо регистровали 2021. године, углавном у долини реке Лепенац и њених притока (до 1200 m надморске висине)².

Приказаћемо сумаризацију резултата који су проистекли из мапирања распрострањености, анализе нативне вегетације у којој се јавља, карактеристика земљишта, морфологије самог „уљеза“ (висина, пречник стабла, сува маса јединке), као и знања локалног становништва о овој врсти. Хималајски балзам (локални назив „*пуцавац*“) донесен је у Сиринићку жупу почетком седамдесетих година прошлог века као украсна биљка, која је убрзо побегла из башти и дворишта. Њено даље ширење и трајно успостављање омогућено је драстичном деградацијом предела од стране човека, понајпре уништењем природне крајречне вегетације сечом шума и еутрофикацијом земљишта отпадним водама из домаћинства. У природну вегетацију која још увек није антропогено нарушена (ливадске и алувијалне састојине) ова биљка може спорадично да продре, међутим не и да се одржи. Дакле, иако се најкрупније јединке хималајског балзама са највећим потенцијалом за даљу инвазију налазе у најоштећенијој вегетацији (са најмањим диверзитетом), наши резултати указују да, за сада, ова декоративна и медоносна врста ту може евентуално да замени нитрофиле као што је коприва. Много је алармантнија, међутим, незаинтересованост млађе популације (до 30 година), која ову веома упадљиву врсту не примећује и не препознаје, што индиректно указује на општу ерозију традиционалног еколошког знања у овом подручју.

Литература:

¹European Commission. List of Invasive Alien Species of Union Concern. 2017. Available online: https://ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/list/index_en.htm.

²Stanojevic, M., Trailovic, M., Dubljanin, T., Krivošej, Z., Nikolic, M., Nikolic, N. 2021. Sewage pollution promotes the invasion-related traits of *Impatiens glandulifera* in an oligotrophic habitat of the Sharr Mountain (Western Balkans). *Plants* 10, 2814. <https://doi.org/10.3390/plants10122814>.

Himalayan balsam in the flora of the Sirinić valley: a threat or a gain?

Miloš Stanojević^{1,2}, Maja Trailović², Miroslav Nikolić², Olivera Papović¹, Nina Nikolić^{2*}

¹Faculty of Sciences and Mathematics, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Lole Ribara 29, 38220 Kosovska Mitrovica, Serbia

²Institute for Multidisciplinary Research, Kneza Višeslava 1, 11030 Belgrade, Serbia

*Corresponding author: Nina Nikolić, University of Belgrade – Institute for Multidisciplinary Research, Kneza Višeslava 1, 11030 Belgrade, Serbia, tel. + 381 603120771, email: nina@imsi.bg.ac.rs

Keywords: invasive species, Himalayan balsam, traditional ecological knowledge

Summer therophyte *Impatiens glandulifera* Royle (Himalayan balsam, family Balsaminaceae) originates from a narrow zone in the foothills of the Western Himalaya, where it is used in traditional medicine. For almost two centuries it has been colonizing nutrient enriched (mainly with nitrogen and phosphorus) lowland alluvial habitats outside of its native range, and is currently considered a problematic intruder which causes decrease of plant diversity, promotes soil erosion and hampers nutrient cycling. This plant species has been classified as invasive in over 30 countries around the world, and considered one of top invaders of the European Union concern¹. In Serbia, it is still rather rare, classified as “sporadically invasive”. However, in an isolated mountainous habitat of the Sirinić valley (Kosovo and Metohija), naturally oligotrophic and atypical for this species, we have recently registered numerous and well developed stands of Himalayan balsam, predominantly in the alluvium of the Lepenac river and its tributaries (up to the elevation of 1200 m a.s.l.)².

We shall present the joint analysis of distribution mapping of the invader, its life history traits (height, stem diameter, aboveground dry weight), characteristics of the invaded domicile vegetation and concomitant soil properties, supplemented by the local knowledge on this species.

Himalayan balsam (vernacular name “*pucavac*” among the Serbian population) in the study area escaped from the gardens soon after deliberate introduction as an ornamental plant in the early 1970’s. Its further spread and successful establishment has been enabled by drastic anthropogenic landscape change and habitat degradation, primarily through severe deforestation of riparian vegetation coupled with the pronounced soil eutrophication by direct discharge of household wastewaters in the local river system. Interestingly, this species was able to sporadically occur, but not to get established in undisturbed natural vegetation like meadows or riparian forests. Thus, though the largest individuals of this intruder, implying its strongest potential for further spread, consistently occurred in the most degraded vegetation (with the lowest species diversity), our results suggest that under the current conditions this decorative, nectar producing species might substitute nitrophiles like stinging nettle in the secondary vegetation. Much severe risk might be the overall indifference of the younger population (under the age of 30 years), who do not recognize or even notice this rather conspicuous species, what indicates a general trend of erosion of traditional ecological knowledge in the study area.

References:

¹European Commission. List of Invasive Alien Species of Union Concern. 2017. Available online: https://ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/list/index_en.htm.

²Stanojevic, M., Trailovic, M., Dubljanin, T., Krivošej, Z., Nikolic, M., Nikolic, N. 2021. Sewage pollution promotes the invasion-related traits of *Impatiens glandulifera* in an oligotrophic habitat of the Sharr Mountain (Western Balkans). *Plants* 10, 2814. <https://doi.org/10.3390/plants10122814>.